

ВИНЧА – ПРАИСТОРИЈСКА МЕТРОПОЛА

Као резултат успешне сарадње четири партнерске институције, **Филозофског факултета Универзитета у Београду, Народног музеја у Београду, Музеја града Београда и Српске академије наука и уметности, и уз помоћ Министарства културе Републике Србије и Секретаријата за културу града Београда**, а поводом сто година истраживања настала је изложба ***Винча - праисторијска метропола***. Ова изложба има за циљ упознавање шире јавности са значајном улогом овог изузетног археолошког налазишта за креирање идентитета наше престонице, за осветљавање енигме неолитског периода југоисточне Европе и за праћење развоја и успеха домаће археологије. Изложба, усредсређена на раздобље млађег каменог доба, представља покушај да се кроз један савремен приступ интерпретира време у коме су *Винчаници* живели и током кога су постављали темеље развоја европских цивилизација.

Пажљиво изабрани предмети који се чувају у збиркама Филозофског факултета, Народног музеја у Београду и Музеја града Београда представљају само део непроцењивог археолошког блага које о неолитском насељу на обалама Дунава и њеним становницима прича на најнепосреднији и најсликовитији начин. Користећи најновије информационе технологије, мултимедијалне садржаје, принтове великих формата, звуке и покретне слике, успешно комбинујући старо са новим, аутори ове неувобичајно раскошне археолошке изложбе желели су да посетиоце заинтересују за Винчу - седам миленијума стару праисторијску метрополу.

Петочлани ауторски тим у саставу **Дубравка Николић, Стеван Ђуричић, Ненад Тасић, Јасна Вуковић и Милорад Игњатовић**, помогнут креативним тимом на чијем је челу **Дамир Влајнић** причу о Винчи, развоју и успеху домаће археологије приказали су кроз три, међусобно употпуњене тематске целине.

Прва целина помоћи ће посетиоцима да се кроз надалеко познате антропоморфне и зооморфне фигурине, просопоморфне поклопце и жртвенике боље упознају са **невероватним уметничким донетима винчанске културе**. Представљајући најзначајније међу њима, као што су *Lady of Vinča, Хајд ваза* или *Видовданка*, аутори изложбе желели су да публици омогуће доживљај непролазне лепоте винчанских рукотворина. Поред предмета културне намене, о нивоу свести и степену развијености овог друштва сведоче и **загонетни урезани знаци широко познати као „винчанско писмо“**. Иако су претпоставке о функцији винчанских знакова многобројне, од ознаке власништва, кауције, преко пиктограма или сликовног писма, до формираног фонетског писма, мистерија урезаних знакова до данас није расветљена. Међутим,

сама чињеница да се оваква појава јавила пре седам хиљада година говори о онима који су се овим знацима служили.

Како би одали почаст ентузијазму и посвећености српских археолога, без којих би наше познавање прошлости било далеко сиромашније, други део изложбе посвећен је **сто година дугом историјату археолошких истраживања** локалитета Винча. Користећи се личним предметима истраживача, опремом и инструментима, оригиналном теренском документацијом и новинским чланцима, представљен је развојини пут српске археологије почевши од првих истраживања М. Васића (1908-1934), преко истраживања седамдесетих и осамдесетих година прошлог века, све до оних која су започета 1998. године, а која трају и данас. Да би адекватно били представљени врхунски домети наше археологије, осим историјата приказана је и **методологија археолошких истраживања, као и археолошки процес који прати пут предмета од ископавања преко анализе и конзервације, до њиховог излагања и интерпретације**. У оквиру овог сегмента заинтересовани посетиоци ће бити у могућности да се кроз интерактивне садржаје на забаван начин упознају са резултатима истраживања и жељом савремених истраживача да шири јавност развије свест о значају Винче као аутентичног сегмента наше културне баштине, али и њеној вредности као драгуљу европске баштине коју морамо заједнички ценити и штитити.

Трећи сегмент изложбе посвећен је **свакодневном животу Винче**. Да би дочарали дух давно минуле епохе приказани су предмети које су током хиљаду година дуге историје неолитског насеља користили земљорадници, рибари, грнчари, ловци. Сви они сведоче о специјализованим занатима и високим естетским вредностима, али нам истовремено пружају могућност да схватимо како су живели људи које погрешно доживљавамо као другачије од нас. Како би дочарали праву величину ове метрополе, аутори поставке су у овом делу изложили делиће других култура и далеких области које су свој живот наставили у Винчи. Ретки примерци накита од спондилуса, глицимерис и денталиум шкољки, као и алатки од оксидијана, сведоче како о значају који је Винча имала као посредник између култура које су се у то време развијале на простору од Егеје до средње Европе, тако и о способности *Винчанаца* да космополитски прихвате ново, страно и другачије. У циљу што бољег доживљаја прошлости посетиоцима је и омогућено и да се упознају са **неолитском кућом** и завирите у њену унутрашњост.

Захваљујући изложби **Винча - праисторијска метропола** посетиоци Галерије Српске академије наука и уметности ће од 24. октобра до 5. децембра 2008., после више од две деценије паузе, имати прилику да упознају и осете Винчу у свој њеној величини и комплексности, да схате њен изузетан значај и у исто време буду анимирани да наставе причу о прадавним становницима ових простора.

